

tanuló értelmi, érzelmi és akaratilag fejlődéséről kellett mondanunk.

Egészen más képet mutat a gyermekkor vége (a 10–14 évesek), vagyis az általános iskola felső tagozatának képe.

(Folytatjuk.)

A fogalmazás illusztrálása.

Igy, tanév elején számbavesszük a múlt év tapasztalatait, hogy az új iskolai évben eredményesebb munkát végezhessünk. Helyi tanmenetünk jegyzetirovatát figyelmesen áttekintjük és az évközben bejegyzett módosítások szerint járunk el. Addig is, míg az új útmutatás megjelenik, a meglevő Tanításterv és Útmutatások egyes fejezeteit ismételtén átnézzük: mindig találunk benne valami újat.

Sokan olvasták már a fogalmazástani részletes útmutatását, de, amint tapasztaltam, kevesen fedezték fel benne az utolsóelőtti bekezdésben levő értéket s még kevesebben vállalták meg. Megérdemli, hogy ezt a néhány sort ide iktassuk.

„Az írásbeli közlést rajzzal is támogatassuk, hogy elősegítse a világosabb megértést. Ha tehát az írás elégtelen valamely jelenség, fejlődés közlésére, a rajzos kivitelezési mód használatára is ösztönözzük tanítványainkat. Az élet követelményeinek megfelelően elsősorban a magyarázó rajzokat szorgalmazzuk.”

A gyakorlat azt mutatja, hogy még mindig kevés azon iskolák száma, ahol a fogalmazást rajzzal látják el.

Pedig a rajz éppen olyan közlési eszköz, mint az írás, amellyel gondolatainkat kifejezni tudjuk. Tehát a rajzolás is fogalmazás. A rajz a legnemzetközibb nyelv, nincs nyelvhátrok közé szorítva. Rajzoltassuk tehát növendékeinket, hogy egy-egy ötletét, gondolatát megrögzíthesse, vagy másokkal közölhesse, de másrészt el kell sajátítani azt a képességet is, hogy a mások által készített rajzokat leolvasni, megérteni tudja.

Figyeljük meg: beszédközben sokszor rajzolunk ceruza nélkül is. Ha azt akarjuk megérteni, hogy milyen a csigalépcső, önkénytelenül is a levegőbe ujjunkkal a csiga házára emlékeztető vonalat rajzolunk. Ez a levegőben való rajzolás tulajdonképpen beszédünk kiegészítő része, amellyel ugyanúgy közöljük gondolatainkat, akárcsak szóval. Némelykor nem is szólunk, csak feltartjuk kezünket s aki látja, megérti belőle, hogy álljon meg. Ez is, meg az arc játéka is ösztönszerű jelképezés, amelynek tudatos alakja a rajzolás s amelyet a pedagógia a maga szolgálatába állít úgy, hogy a megértést, a gondolatunk tolmácsolását sokszor a vonalak szavára bízza.

A gyermek szeret rajzolni. Még írni nem tud, de már

aazzal szórakozik, hogy rajzolgat. Engedjük tehát, hogy azokat a gondolatokat, amelyeket írásban nem tud kifejezni, rajzban mondhasza el, tehát a vonalak nyelvén is beszélhessen. Mennyi gondolat vész el, vagy marad homályban, ha nem adnak alkalmat növendékeink öntevékenységre, a gyermek önálló rajzbeli kifejezőképességének fejlesztésére, amely egyben, az esztétikai érzést is ápolja és gondolkoztatásra is készítet. A rajz sokszor jobban szolgálja a megértést, mint a szó és sokszor többet mond és szebben hangzik minden szónál.

A rajz a lélek tartalmáról való beszámolásnak és az ismeretek közlésének egyik legjobb eszköze; részint az emlékképek előhívására, részint azok megőrzésére alkalmas és az előző szemlélet összefoglalását, elrendezését is célozza s alkalmas a távolabbi s így természetben nem szemléltethető tájak, földrajzi fogalmak helyes elképzelésére.

Mindjárt az év elején válasszunk tehát olyan fogalmazási tárgykört, amelyben rajzolni is lehet. A gyermekeknek ez nagyon tetszik. De rajzoltassunk az egész év folyamán. Évvégére a fogalmazási füzetünkben a legszebb és legértékesebb képeskönyvünk lesz. Erdemes eltenni, megőrizni.

Idővel kellemes emlékkönyvvé finomul.

Fényes Kálmán

Biharkeresztes

TANÍTÁSOK — VÁZLATOK.

1946. november 1. hete.

Általános iskola IV. osztály.

A tanítás anyaga: Móra Ferenc: Szent Erzsébet rózsája.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A múlt órák egyikén olvasott hasonlótárgyú olvasmány felújítása, rövid tartalmának elmondatása. b) A házi feladat megbeszélése.

b) Ráhangolás. Ősz van, ilyenkor tűnik elő legjobban a szegénység. Mit kell tennünk? Vajjon mindenki megteszi a szegényekkel szemben kötelességét?

c) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. a) Az olvasmány bemutatása.

SZENT ERZSÉBET RÓZSAJA.

Az Arpádok királyi vére nemcsak a földnek adott messze világló embereket, hanem az égnek is adott szenteket. A szentek koronájában sok a magyar virág: István, az első szent király, fia, a lilimos Imre herceg, László, harcoló daliás hőse, akitt hadiszekerével festenek, s akiben a jóság és szeretet öltött testet.

Szent Erzsébet II. András magyar király leánya volt Korán elhagyta szülőházát, ahol már kisleány korában min-